



Téma č. 4: SVÁTKY A SLAVENÍ

<http://www.sviato.in.ua/>

Ráno, pokud jsou všechny stromy ještě obvázané a věci nedotknuty, mezi dvěma topoly anděl se vznáší, v letu dospává. V trhlínách spánku zpívá. Kdo první na ulici vyjde, tím zpěvem raněn bývá, snad něco tuší, ale nezahledne. Je zeleno a to je vše, co zbylo z anděla. (Jan Skácel)

Můžeme prostřednictvím slavení svátků najít svoje kořeny...?!?

| gregoriánský kalendář | původní kalendář | původní svátek | křesťanský svátek |
|---------------------------|-------------------------------|--|--|
| 21.12. | Kračun | zimní slunovrat nový sluneční rok zrození nového Svarožice | vánoce narození Ježíše Krista |
| 6.1. | první novoluní po Kračunu | svátek boha stád Velese začátek masopustního období | tři králové přinesení darů |
| 2.2. | druhé novoluní po Kračunu | <u>Hromnice</u> - příchod boha <u>Peruna</u> | Hromnice |
| 15.2. | druhý úplňk po Kračunu | starořímské <u>Luperkálíe</u> | sv.Valentýn (14.2.) |
| 1.4. | čtvrté novoluní po Kračunu | pokračování masopustních veselí - svátek bláznů | oběšení Jidáše svržení ďábla do pekla |
| první úplňk po 21.3. | půlka dubna | vynášení a topení <u>Morany</u> nový vegetační rok | velikonoce smrt a vzkříšení Ježíše |
| 24.4. | tři čtvrtiny dubna | příchod jara svátek boha Jarovíta | sv. Jiří patron rytířů a bojovníků |
| 30.4. | poslední duben | příchod jara pálení starého ducha vegetace | filipojakubská noc |
| 1.5. | páté novoluní po Kračunu | stavění májů symbolů plodnosti | |
| 50 dní po velikonocích | šesté novoluní po Kračunu | svátky plného rozkvětu přírody a pastýřů | letnice svatodušní svátky |
| 21.6. | červen červenec | letní slunovrat | svatojánské ohně |
| třetí neděle v říjnu | tři čtvrtiny října | oslava sklizně | posvícení |
| 2.11. | první listopad | Mokoš, svátek předků | dušičky |
| 25.11. | tři čtvrtiny listopadu | začátek období přástek (předení lnu) | sv.Kateřina |
| 30.11. | poslední listopad | vítání Morany | sv.Ondřej |
| 6.12. | první čtvrtina Mrazenu? | ? | sv.Mikuláš |

Názvy měsíců a jejich vlastnosti

| souč. název | pův. název | | | slovanský bůh | vlastnosti |
|-------------|------------|--------------|-------------------|----------------|---|
| | Hruden | <i>rusky</i> | <i>ukrajinsky</i> | Svarožic | led, jeho délka ovlivňuje délku zimy |
| Leden | Sečen | Январь | Січень | Veles | led, zima a chlad |
| Únor | Luten | Февраль | Лютий | Perun | sníh, zima a chlad |
| Březen | Berzen | Март | Березень | | březost, plodnost, mláďata |
| Duben | Duben | Апрель | Квітень | Jarovít, Perun | dub, posvátný strom Peruna, jarní síly |
| Květen | Traven | Май | Травень | | květenství, rozkvetlé stromy a louky |
| Červen | Lipen | Июнь | Червень | | červené plody a také červi v nich |
| Červenec | Červen | Июль | Липень | | červené plody - pokračování a konec |
| Srpen | Serpen | Август | Серпень | | srp, žně, zrání semen |
| Září | Ružen | Сентябрь | Вересень | | říje, poslední světlé období před rovnodenností |
| Říjen | Listen | Октябрь | Жовтень | Mokoš | mlha, návrat sil přírody do země |
| Listopad | Studen | Ноябрь | Листопад | Morana | padání listí, konec vegetačního období |
| Prosinec | Prosen | Декабрь | Грудень | Svarožic | mrazy a příchod zimy |
| | Kračun | | | | zimní slunovrat |

| | <i>rusky</i> | <i>ukrajinsky</i> | <i>rostliny; zasvěcení</i> | <i>latinsky</i> |
|---------|--------------|-------------------|--|--------------------------|
| Neděle | Воскресенье | Неділя | pampeliška, slunečnice, měsíček; den slunce | dominica, tj. „den Páně“ |
| Pondělí | Понедельник | Понеділок | lilie, okurky, dýně, vrba, břiza; den měsíce | „den Měsíce“ |
| Úterý | Вторник | Вівторок | hrách, fazole, chmel, len; den Marsu | „Martův den“ |
| Středa | Среда | Середа | borůvka, bukvice lékařská; den Merkura | „den Merkurův“ |
| Čtvrtek | Четверг | Четвер | dub, lopuch, kmín, koriandr; den Jupitera | „Jovův den“ |
| Pátek | Пятница | П'ятниця | levandule, fialka, šalvěj, jamín; den Venuše | „Venušin den“ |
| Sobota | Суббота | Субота | jedle, tůje, kapradí, vřes; den Saturna | „den Saturna“ |

Půsty:

- Vánoční (28.11.-6.1.)
- Veliký (7 týdnů před Velikonocemi)
- Petřivka (2týdenní, přes svátkem Petra a Pavla)
- Spasivka (2týdenní, před 19.8.; prý pokrač. velikon. půstu)
- + každá středa (Kristus byl ve ST zrazen)
- + každý pátek (Kristus byl v PA ukřižován)

Gregoriánský kalendář

- zaveden 1582 papežem Řehořem XIII.
- předchůdcem juliánský kalendář (nyní ortodoxní pro východní církve)
- tropický rok má délku 365,2422 dne (je tedy o 11 minut kratší, než předpokládá juliánský kalendář (365,25 dne))
- docházelo k postupnému opožďování kalendáře vůči okamžikům, kdy nastává rovnodennost nebo slunovrat
- nebýt této korekce, kalendář by se ještě více opožďoval oproti skutečným změnám ročních období
- v dnešní době je rozdíl mezi kalendářem juliánským a gregoriánským 13 dní